

Partimotion

Motion till riksdagen 2017/18:225

av Jan Björklund m.fl. (L)

Medlemskap i Nato

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ökade säkerhetspolitiska hotet från Ryssland måste få konsekvenser för Sveriges säkerhetspolitiska vägval och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige under innevarande mandatperiod bör söka medlemskap i Nato och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Vi lever i en orolig tid. Den ryska militära aktiviteten i Östersjön ökar med storskaliga krigsövningar och det ryska tonläget mot Sverige och våra grannländer blir allt hårdare. Den ryske utrikesministern och den ryska ambassaden i Stockholm har i svenska medier tidigare hotat med militära åtgärder om Sverige blir Natomedlem. Putin fortsätter att frakta vapen över gränsen till Ukraina och vägrar ta avstånd från separatisterna i de östra delarna av landet.

Ett allt aggressivare Ryssland måste styra våra säkerhetspolitiska vägval. På mindre än tio år har Ryssland invaderat två europeiska länder. I och med den ryska aggressionen mot Georgien 2008 sänktes den ryska tröskeln för att använda militärt våld i närområdet rejält. Sedan dess har en stor militär upprustning pågått.

Senare års ökade repression mot det civila samhället, hot mot journalister och kränkningarna av HBTQ-personers rättigheter visar att den politiska utvecklingen på ett alarmerande sätt går åt helt fel håll. Den ökande ryska militära förmågan och brutaliseringen av det ryska ledarskapet i kombination med den pågående försvagningen av demokratiska strukturer är en klar riskfaktor.

Rysslands stormaktsambitioner har under de senaste åren tagit sig uttryck i aggressiva påtryckningar gentemot länder i närområdet som Moldavien, Armenien, Georgien och inte minst Ukraina. Fortfarande är två georgiska regioner under rysk ockupation. Den ryska aggressiviteten nådde en ny gräns för drygt tre år sedan då Ryssland i mars 2014 gick in med militär och annekterade Krimhalvön. Det ryska

agerandet förklarades med behovet av att försvara den ryska minoritetens rättigheter. I själva verket handlade det om att säkra strategiska land- och kustområden och hindra Ukrainas integration med väst. Det ryska agerandet strider mot såväl internationell rätt som de avtal som Ryssland ingått. Genom införlivandet av Krim stälpte Putin omkull den säkerhetspolitiska ordning som rått i Europa sedan Berlinmurens fall. Det ryska agerandet kommer att få följderna för Europas säkerhetspolitik under lång tid framöver. De skäl som Putin angav för inmarschen i Georgien 2008 och Krim 2014 skulle likaväl kunna återopas mot de baltiska länderna.

Sedan februari 2015 finns ett avtal om eldupphör mellan Ukraina och Ryssland på plats, det så kallade Minskavtalet. Men vapenvilan är mycket skör. Ryssland har nonchalerat omvärldens skarpa uppmaningar att respektera avtalet och dra tillbaka allt stöd från separatisterna. Situationen har sedan dess ytterligare trappats upp.

Konflikten i Ukraina har det senaste åren utvecklats till en krigssituation. Över en halv miljon ukrainska barn har skadats fysiskt eller psykiskt, uppger Unicef. Enligt FN:s uppgifter har över 10 000 personer dödats som ett resultat av konflikten.

Utöver det har den ryska militära kapaciteten blivit mer offensiv också i vårt närområde. FOI beskriver hur Ryssland uppnått en regional militär överlägsenhet i norra Europa. Ryska stridskrafter uppvisar ett mer aggressivt militärt övningsmönster över Östersjön och vi har sedan 2014 sett hur den militära aktiviteten i och runt Östersjön ökat. Vi har bortom allt rimligt tvivel upplevt en bedömd ubåtskränkning. Vårt land, liksom våra nordiska grannländer, har utsatts för upprepade ryska kränkningar i luften och till sjöss. Ryssland genomförde i mars 2013 simulerade kärnvapenanfall mot Sverige.

Med anledning av den allvarliga situationen i Ukraina höjde Försvarmakten i augusti 2014 stabsberedskapen i Högkvarteret och förstärkte underrättelseinhämtningen. Incidentberedskapen förstärktes och två JAS Gripen-plan placerades på Gotland. De ryska planen flyger ofta utan transpondrar och i luftrum med civil trafik. Det ryska stridsflyget uppvisar ett aggressivt beteende och kommer enligt Försvarmakten också allt närmare våra egna enheter, framför allt de svenska signalspaningsflygplanen. Under sommaren 2015 ingrep JAS-plan mot ryska bombplan nära Öland och Gotland.

Säpo talar inte längre i termer av det ryska underrättelsehotet, utan om det ryska säkerhetshotet i form av rysk ickelinjär krigsföring. Det innebär politiska, diplomatiska, ekonomiska, informationsrelaterade, militära och underrättelserelaterade åtgärder. Säpo har konstaterat att ett tiotal av de ryska diplomaterna i Sverige är agenter, och att det största underrättelsehotet mot Sverige år 2014 kom från Ryssland. Det är för Liberalerna givet att det ökade säkerhetspolitiska hotet från Ryssland måste få konsekvenser för Sveriges säkerhetspolitiska vägval.

Medlemskap i Nato stärker försvaret av Sverige

Det ryska agerandet i Ukraina visar hur ensamt ett enskilt land är när en stor granne agerar med vapenmakt. Jämte hur vi bäst stärker det svenska försvaret, har frågan om Natomedlemskap ställts på sin spets också här i Sverige. Liberalerna prioriterar satsningar på försvaret, men oavsett resurserna behöver försvaret även stärkas genom ett svenskt Natomedlemskap. Sverige kan inte uteslutande på egen hand rusta sig till den nödvändiga försvarsförmågan. Den säkras genom samarbete. För ett litet land måste nationell säkerhet uppnås i samarbete med andra.

Ett Natomedlemskap säkerställer fred och frihet tillsammans med andra länder som sedan andra världskrigets slut har försvarat det fria Europa. Ett medlemskap i Nato skulle skapa förutsättningar för ett djupt och förtroendefullt samarbete med de övriga nordiska och baltiska länderna. Vi skulle vara med och fatta beslut i stället för att passivt invänta andras ställningstaganden. Vi skulle, precis som övriga medlemmar, också ha vetorätt när det gäller beslut om nya insatser.

Självklart har Ryssland länge utgått från att Sverige kommer att samverka med Nato i kris såväl som krig. Vårt försvar är helt förberett och anpassat till nära samarbete med Natoländerna. Samtidigt saknar vi den säkerhet som enbart följer med ett medlemskap. Vi befinner oss i ett säkerhetspolitiskt ingenmansland. Å ena sidan har vi ingen trovärdig alliansfrihet, å andra sidan inte heller några säkerhetsgarantier. Det är en mycket farlig position för ett litet land med ett utsatt geostrategiskt läge.

Liberalerna krävde i de förhandlingar om försvarsbeslutet som fördes under vintern–våren 2015 att regeringen skulle utreda ett Natomedlemskap. I stället kom regeringen och de tre övriga allianspartierna överens om en allmängiltig säkerhetspolitisk utredning om för- och nackdelar med Sveriges internationella samarbeten i stort – i princip detsamma som Tomas Bertelman redan gjort.

Trots att man alltså ville undvika en utvärdering av den militära alliansfriheten är den samlade bilden i den nya utredningen att Sverige omedelbart bör överge denna för att gå med i Nato. Utredaren, ambassadör Krister Bringéus, pekar där på det faktum att Sverige inte kan försvara sig självt och att det för att vi ska kunna få hjälp krävs ett Natomedlemskap. Slutsatsen är att det stärker inte bara den svenska nationella säkerheten utan också stabiliteten och förutsägbarheten i hela Östersjöregionen. För oss liberaler är slutsatsen ingen överraskning. Vi tar Sveriges säkerhet på allvar och har sedan 1999 drivit på för ett svenskt medlemskap. Nu är resten av Alliansen också för ett medlemskap i Nato. Vi liberaler har krävt att partiledaröverläggningar om vägen dit ska hållas mellan de fyra borgerliga partierna och regeringen. Det är nu dags för Sverige att ta nästa steg. Regeringen och Alliansen bör gemensamt utarbeta en färdplan för ett svenskt Natomedlemskap.

En sådan färdplan bör innehålla dels en tidtabell för den formella ansöknings- och beslutsprocessen men också vilka steg som ska tas under tiden fram till fullt medlemskap vad avser planerings- och stabsförberedelser både inom Försvarsmakten och utrikesförvaltningen.

Ett nytt, tidigarelagt försvarsbeslut behöver fattas under denna period för att både förstärka det svenska försvaret ytterligare, och för att genomföra en mera utförlig Natoanpassning av standarder med mera. Ett fullvärdigt medlemskap bör kunna uppnås till 2020. Om den säkerhetspolitiska situationen skulle genomgå ytterligare en hastig försämring måste det finnas en beredskap att ytterligare snabba på beslutsprocesserna.

Jan Björklund (L)

Birgitta Ohlsson (L)

Said Abdu (L)

Maria Arnholm (L)

Christer Nylander (L)

Tina Acketoft (L)

Emma Carlsson Löfdahl (L)

Bengt Eliasson (L)

Robert Hannah (L)

Fredrik Malm (L)

Mathias Sundin (L)

Maria Weimer (L)

Allan Widman (L)

Roger Haddad (L)

Nina Lundström (L)

Mats Persson (L)

Lars Tysklind (L)

Barbro Westerholm (L)

Christina Örnebjär (L)